

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
I. Foti, L. Rebreanu, M. Săulescu, Victor Anestin, Barbu Veroneanu, Emil
Maur, N. G. Samarineanu, Mefisto, Bart. etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

Bombardarea orașului Milano de către o escadrilă aeriană austriacă.

Războiul anecdotic

Un mort care învie

Pe un zăpadă de 20 grade sub zero, rușii escadrau o înălțime. Zăpada trecea de mijlocul, asaltărilor și cum vântul sufla cu putere, din forturi abia se observa dusmanul, ca niște mici pește plumburii. Într'un puiet, pe creștetul înălțimii alăcate, sprijiniți de un gară de noie, cinci soldați otomani stăteau de veghe. Stăteau nemiscuți, cu pușca sprijinită de pământ și zis că toți cinci adorau pe un tota bineînțeles crivățului, lucrul n'ar fi fost de mirare, pentru că soldații stăteau acolo de aproape zece ore, și conștientul era sever: nimeni n'ar să se mișcă să se miște dela postul său.

Rușii apăsă acum pe coastă. Gloanțele curgeau. Și ploaia împuscăturilor se îndrepta mai ales spre grupul celor cinci, cari stăteau descoperiți în fața dusmanului. Fără să încerce un singur pas de retragere, și fără să riposteze atacului.

Se vedea bine cum gloanțele lovese drept în ei: unul își plecase puțin capul pe piept. Ceilalți însă rămăseseră nemiscuți, stane de piatră.

O mână de cazaci se apropiase acum de grupul înghețat al otomanilor.

— A înghețat! strigă unul dintre ruși.

Iar un altul făcu încă doi pași înainte, iălîse pușca și ochi pe acela dintre soldații turci care stătea mai drept.

Sautincla fu izbită în piept. O tresărire violentă îl zgudui. Iuținse brațele și ea și eum ar fi fost împins de un resort, sări înainte cu arma întinsă. Când se văzu înconjurat de dușmani, soldatul, încălzit jurat de dușmani, soldatul, încălzit buudentă din piept, își adună puterile și ca o afuluă se repezi înainte, învârtind pușca în jurul capului.

Rușii, înspăimântați de vedenia asta supra-naturală, fugiră, aruncându-și armele.

Sautincla pleră câțiva pași după ei, apoi se simți aleit de puteri. Capul îi văjăia și sângele se prelingea meren din rana. Își întoarse ochii spre cetate, încercă să ceară ajutor, dar vorbele sale slabe se pierdură în vârtejul năpraznie al vântului.

Căzu. Și zăpada își iuținse, gîșgîșul ei ală deasupra-ă.

Nu vrei să plătești?

Directorul unei uzine metalurgice, un neamț veni într'o zi într'un oraș din Elveția. Umbra ce umbra și flămând a intrat într'un restaurant.

În timpul mesei a vorbit eu oamenii de serviciu ai restaurantului numai francezește.

Când fu să plătească, ceru să vie patronul și să-i se prezinte nota de plată scrisă în nemțește.

— Dacă nu vorbiți nemțește, spuse directorul uzinei, nu plătesc. Numai așa va achit cantul.

Un consumator, care anzi converbirea, se răsti la neamț și gata să-l înșface, îi spuse:

— Ia stai, onorabile, că aici nu suntem în Belgia. Aici nu te erede, că poți să te joci eu noi. O să-ți arătăm noi îndată, dacă vrei să-ți faci mendrele.

Patronul, atras de ceartă, veni și se adresă directorului uzinei, negreșit în francezește.

— D-v. nu vrei să plătești? Vei fi bun atunci să încasati.

Și începu patronul, urmă consumatorul indignat și apoi oamenii de serviciu cărând la pușcă d-lui director al uzinei, M. IUTSCOVA.

Un dar cu pricina.

O doamnă din Germania, imitând pilda altora, care și ele s'au confotinat de în femeile franceze, a trimis pe frontul de luptă un pachet cu de-ale mâncării și îmbrăcăminte. În pachet, d-na puse și o carte de vizită cu câteva cuvinte măgulitoare pentru soldatul, căruia îi va cădea în mână pachetul.

Soldatul, căruia i s'a dat pachetul, îl trimise nevetei sale, ca să se bucure și ea de ceea ce primit el.

Nu peste mult, soția soldatului adresă trimitețoarei pachetului o vehementă scrisoare, în care-i punca în vedere să facă bine ca pe viitor să trimită daruri soldaților neșurași. Soldatul, căruia doamna i-a trimis pachetul, are 4 copii și soția lui n'a murit încă.

D-na, care trimisese pachetul, a citit scrisoarea și probabil a oștat gândindu-se la vârsta ei de 34 ani.

Acelas nume.

Georges Dubois avea camarad în acelaș regiment pe Jean Dubois, cu

care n'avea nici o legătură de rudenie, ba nici nu-l cunoștea chiar.

Soția lui Georges serie o scrisoare sojului ei, dornică să aibă știri despre el, ba îi adăogă, că dacă are nevoie de ceva bani s'o anunțe ca să-i trimită imediat.

Femeia puse adresa pe scrisoare: Soldatului Dupois, reg. X, comp. V.

Scrisoarea căzu în mâinile lui Jean Dubois. Acesta cum văzu, că e întrebare, veretabilul adresant al scrisorii de bani, răspunse să i se trimită o sumă oarecare.

Biata nevastă a lui Georges Dubois se execută îndată și Jean primi banii și-i păpă sănătos. Iar Georges aștepta frământat o veste dela nevasta lui, pe care o știa onestă și devotată.

În armă șiretenia camaradului a fost descoperită și fără indoială aspru pedepsită.

Peri în palma.

La vizita medicală, se prezentau din când în când, medicului maior al unui regiment de teritorială, soldați bolnavi... de lene. După ce-i examină cu o răbdare ingerească, spunea infirmierului să noteze în registrul de consultații ca diagnostic: „Peri în palma”.

Într'una din zile, un teritorial, neștiind ce boală să preteze, a crezut că va nimeri, cercetând în registrul de consultații și a nimerit tocmai

diagnosticul cu pricina și mărturisii cu o adorabilă navitate că are, peri în palma.

Privindu-l cu bună voință, medicul îi răspunse:

Du-te la front, băctei; când vei fi acolo, perii îți vor crește în altă parte.

Soldatul s'a rușinat, povestea a fost aflată și de atunci n'au mai fost de înregistrat, la vizita medicală, cazuri de lene.

Suflete mari.

Sufletele mari sălășluesc adeseori în corpuri și sunt câte odată din această pricină, foarte neferice.

La Charles, un tânăr recrut, respins pentru că n'avea de cât înălțimea de 1.43, mai puțin decît înălțimea regulamentară, mai avea o singură nădejde să-și poate servi țara așa cum îl îndemna sufletul: ca la consiliul de revizie, să fie căsit bun pentru serviciul militar. Și ca să fie recrutat în lipsă și încorporat, nici nu s'a mai prezentat consiliului. Dar în ziua încorporării, medicul care l'a examinat i-a spus: — Ești prea mic, dragul meu; du-te acasă, pentru că nu poți purta arma.

Bielul tânăr era să cadă jos, când a auzit, însă, după o elipă de șovăire, a îndrăznit să răspundă:

— Dacă sunt prea mic pentru o armă, sunt destul de bun pentru o goarnă. Luați-mă, vă rog voi merge înaintea celorlalți să sun înaintarea.

DIN „CULTUL MORTILOR”

MORȚII DE ACUM

Pe lângă cei ce vor muri odată,
Stau toți acei ce-au putrezit de mult.
Le simt pe tirun petrecerea înceată —
Și glasul lor, de alte tună, ț-ascult.

Si-adeeseori trăiesc cu mine-alături
Puternici ca și gândul cel mai greu,
Pe care-l ai și nu poți să-l înlături
De cât ce să te-apropie meren.

Ei au murit prin locurile-aceste
De sigur după ce vor fi luptat,
Ca și eroii lor dintr'o poroste,
În armile unui împărat.

Ei au murit prin cauzele-aceste
Și au luptat și au murit în ele,
Tăcute, neștiute, călătore
Pe tărutul scorojit de anevoie soare,
Sub cerul întepat de aceluși stele.

Și-asa, într'un tărziu tărziu de teamă,
Când plagiul gren în lorine a stat,
Când, peste orile frământate,
S'a n'îlins lăcerea școalelor luate,
Aprinsul glas de bucină a sunat.

Pe întinsul ray al miriștilor pale
Tăcute umbre în goarnă au pornit,
Cu lungi tunări de coșuri și de zale,
Cu fluturări de coame hiumfale
Și glas de bucină țărui au trezit.

Citește în cartea o... n' înainte,
Tăcut, cu glasul rar, cu un școlar,
Și-astept să-i răd trecându-mi înainte,
Cu barba n' vânt, cum eu îi am în minte,
Cu aerul lor straniu și barbar.

O, ce petreceri pentru zile line
Și pentru societăți îmbielșugate!
Și toluși eu, prin ele, pentru tine
Am înclinări și dragoste de frate.

M. Săulescu

JUPITER ȘI VENEREA

Planetele Jupiter și Venerea erau, alături de Ianus (soarele), cei mai mari zei ai romanilor. Poate că unei asemenea joncțiunii, ca cea de acum, se datorește adorarea lui Jupiter alături de Venerea: odată ca zei ai „asociațiunii latine”, iar a doua oară, ca zei ai vinului, primăvara, când înflorea via și fierbea vinul în vase, avându-și ambii sărbătoarea la 23 April. Venerea fiind luată ca zăitate de primăvară a florilor și a vegetațiunii naturii, pentru care li era consacrată luna lui April.

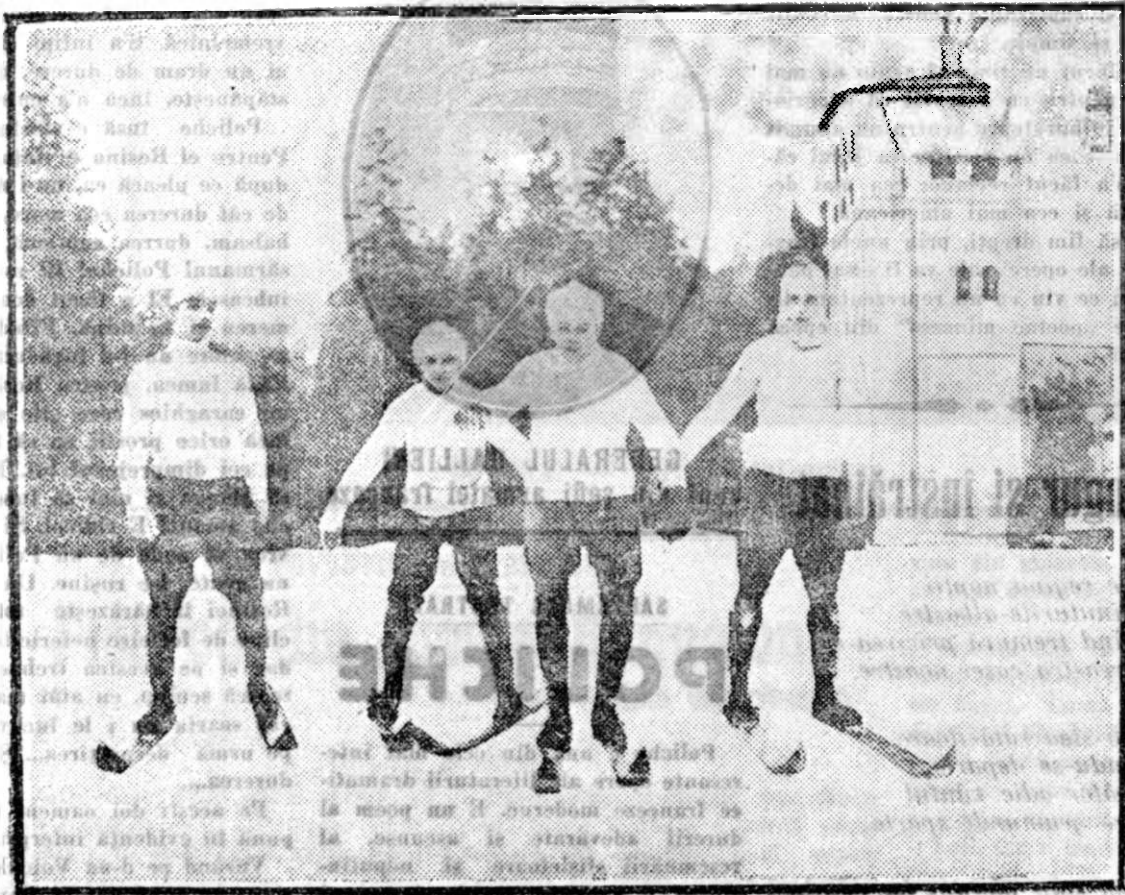
Cu zeitate a dragostei, era ea luată drept patroană a tuturor legăturilor de prietenie — mai ales a legăturilor cetățenești. Pe această cale devine apoi patroana „asociațiunii latine”, cum am spus — avându-și sărbătoarea pe muntele albău, alături de Jupiter, zeul suprem al latiniilor.

În Alba-Longa, cultul Venerii este adus din Troia, de fiul ei: Aeneas. — care în legendele poporului nostru este cunoscut drept Cioban. De aici apoi la noi numirea locașului de: „Steaua Ciobanului”. În scrierile noastre recente, arătăm mai multe sărbători ale poporului nostru, rămase din acele culte, când cetățile latine adunate în un loc își serbau legătura de frăție, având drept patron pe zeii aceștia doi, supremi.

Afară de atribuțiunile sus numite, Venerea mai era și o zeită a războiului. Că Veaus Vestria își avea templul pe capitol, alături de Jupiter, zeul cel mare al războaielor, numit și Victor.

Pe zeii aceștia doi ai anticității, astăzi îi vedem încăși apărând pe cer în tovarășie, tocmai în timpul când să serbează legătura dintre Paris și Roma, țările latine... Cine știe ce legături ne vor mai aduce zeii aceștia strămoșești. Elena Niculiță Voronca

1) Sărbătoarea Moșilor în București.

Curse de ski la Sinaia

PORTRETE LITERARE

VICTOR EFTIMIU

de I. FOTI

În istoria artelor și a literaturii se prezintă cazuri curioase, de cari niciunul nu se mai ocupă, în afară de specialiști — iar, în vremea lor aceste glorii de o zi au fost obiectul de entuziasm al multor mulțimi doritoare de plăceri efeme, pofitoare de vorbe umflate cari nu depășeau mentalitatea lor strimată, flori trecătoare cari gădila leasă sentimentalitatea lor banală.

Cine își mai aminteste azi, de Pradon, dacă nu, amintind, doar, neapăratizarea Phedra a lui Racine! Une mai știe și azi câte azi pe Mademoiselle Scudery, delicia, contemporanilor...

Căi, mai știe de călărețul garărea Sion și de plătrea comete cu condă sau fără condă... de niște austeriozi și de stărea șle răzărte pe orizontul literaturii noastre?

Inanis perire mortibus illi

De mult au intrat în masa multimei necunoscută, moartă sau vie, în... nesățios, care nu ține de cei ce n-au știința divină: strălucirea talentului sau iluminarea geniului!

Cât suntem în viață, de câte amănunte neînsemnate nu ne izbim, de căli indivizi, de altfel mărunți, în zilele cari curs pripite spre infinițul ce ne absorbează pe toți — ființele ce și lumile înclăpăte de noi... Numai într-o clipă, dezbărați de toți ce ne înconjoară de toate contingentele imediatului, simțim acea palpitate care vibrează, care strălucete în formă de flăcără albăstrie, ca un arhanghel de aur: inspirarea, care ne confundă cu eternul spre a retrăi venetile ce s-au seurs și veacurile ce se vor mai topi în necunoscutul nesfârșit și imens; simțim creațiunea sufletului nostru, inflărirea nemuririi care nu se mai uită și nu se mai șterge din memoria oamenilor; iar această creațiune

mai târziu va răsări în fața oamenilor ca acele pietre funerare, rămase din secole bătrâne, cari te cheamă spre trecut și-ți deschid porțile mari ale viitorului: „Trecătorule, te oprește: aici zace acela care a gândit ca și tine și care într-un moment de halucinație sublimă a prins în simbol trăind și veșnic, plastic și nepieritor, simțimintile care te înfrământă, ideile care te tulbură, te îndrăgostesc și te însușimantă, de ceace nu se va cunștate nici odată, confundând în inima, mintea și sufletul lui clipa fugitivă și slabă cu puterea magică și nepătrunsă a eternității!”

Pînă noastră trăiește în dualitate: trăiește în real, în ceace suntem, și visează sau tind spre ideal — ceea ce ar trebui să fim. Omul de afaceri chinat de muncă înecordată și de speculațiunile financiare nestăruite visează o viață fînită, bobată — imens de bogată — extensivă și exteroară, luxoasă și obraznică. Categoriile oamenilor de acțiune dacă am face-o, ne-am prăpădi vremea descriind întreaga societate de astăzi. Viața sufletească a acestora e pală, e goală, e seacă, e un puțin calcinat de arșița soarelui. Diferența dintre mijloacele materiale și cele sufletești dă naștere la conflicte dramatice intensiver: din această lume, ca dintr-o comoară; din lumea abținută după averi nemăsurate, după compromisuri și după pierdere; din lumea bancherilor, a politicienilor, a samșarilor fără scrupule, a femeilor de lume fără pudor, a fetelor — ca zestre sau fără poște — cari visează orgiile Cleopatrei, citind catechismul; cari doresc cu palimă orbitearea culoare a anului, bolnăvicioasa ambițiunea puterii, neavind în conștiință nici un ideal moral, în sensul unei dezvoltări sufletești și a unei evoluții a individului și a societății;

din această lume, în care snobismul ignorantului trece drept destep-tăciune; fraza seacă și simbolul gol al diletantului drept operă de artă; arivismul searbăd al șarlatanilor, afișat ca normă de viață; lipsa de scrupule în alegerea procedurilor drept marfă curentă; din această lume și-au ales, în majoritatea cazurilor, romancierii secolului, dramaturgii vremii subiectele lor de predicție.

A doua fază este preocuparea teoretică a lumii, savantul, omul de cabinet, timidul, naivul care în afară de datele realității, cantă dezlegarea problemelor de știință, de metafizică, de morală în analiza studiului sufletesc intern incomplet. De ce o miopie generală: proclamarea adevărului științific drept dogmă; întrozarea pozitivismului superlativ; vulgarizarea totnor principiilor cari făceau auzoala Olimpului sufleteș, de odinioară. În numele științei s'a încercat distrugerea metafiziciei și moralei; în numele individului s'au neglijat drepturile societății și trebuințele ei — individul trecător și-a, arogat principii cari nimiceau bazele societății durabile; libertatea individuală se transformase în anarhie socială; dreptul meu ajunsese sclăvia altuia.

În această pervetire a valorilor morale, după ce în mod etern dovediseră marii dascăli ai omnirii relativitatea cunoștințelor noastre în domeniul fenomenalității; după ce se stabilise pentru totdauna că există în viață ea și în mișcarea universală un ignorabilimus, un numea, incoznoscibil, pe baza căruia se pot — și se vor putea — altoi toate credințele religioase, toate speculațiile metafizice fără posibilitate de control; — doar numai atâta căd cad sub prizma binefăcătoare a bunului simț. Astfel că și în această lume, puterii de conșingere li se substituise scepticismul estin și comod; știința tolerantă, controlabilă și evolutivă devenise dogmatică și intolerantă; și în această lume ideile morale luaseră o întorsătură și o interpretare comică, confundându-se principiul social, pentru mici ne-mulțumiri conjugale sau din pure

motive personale; și în această lume a intelectualității echilibrul dintre cele două principii, al vieții reale și al vieții sufletești se rupsesse.

Oamenii de voință, eroii considerau lumea ca o pradă și ca un obiect de senzații plăente, teoreticianii ca un obiect de disecare, ca un cadavru fără viață, — nici unui, nici ceialți nu s'au scoborât la principiul vital, la armonizarea celor două păduri opuse printr-o societate tare, bazată pe o educație solidă și variată.

În acest haos al ideilor și al conștiinței universale, în această anarhie generală ne-a ișișit războiul cel mare.

*

Cetirile, profesorii, școala ne arătau o lume ideală care nu există; cultura noastră n'avea nimic comun cu sălbăticia luptei ce se dădea în societate. Cei mai dotați dintre intelectuali, cei cari aprofundaseră mai mult problemele spiritului se găsiau nepoftiți la masa vieții: gălăgocșii, oamenii de nimic, vocile insinuante sau brutale ocupau locurile de frunte. Ce-i rămânea inteletualului? Să se adapteze. Acest lucru ar fi însemnat moartea individualității sale sau să se retragă, cu mari jertfe, cu resignări și cu umiliri continue în eul său. Oricum vocea lui suna rău în urechile contemporanilor. Sau contopit sau izolat el nu făcea parte din mișcarea societății.

În asemenea condițiuni de anarhie sufletească, într-o țară fără tradiție și fără control, când fiecare partid își are intelectualii săi, poezii săi, geniile sale — fără nici o preocupare de artă sau de știință; în asemenea țară ne putem închipui câte non-valori vor trece drept somități și căți mângăitorii de hărtie drept scriitori mari.

Oamenii la noi n'au vremea să citească, n'au vreme să asimileze; pe ei îi preocupă politica, îi preocupă leafa, îi preocupă luxul, plimbările la șosea, varietenurile, eterele în valvă, și eurențele la ordinea zilei.

Autorii cari plac nu trebuie să se preocupe de stil, de idei, de concepție. Să fie distractivi, să spue spirite efeme, să ne dea melodrame sau să ne excite simțurile tocite — e destul.

De la tragedie, în cinoi-acte, poți trece la reviste de șantan — pagu-ba nu este mare și calitatea măr-ței nu diferă. Acestea zise, vin la d. Eftimiu.

Înclăpăți-vă un tânăr modest îndrăgostit de visuri și de stele, scriitor pe la gazete, mândru de sărăcia lui de boem și orgolios de ignoranța realității „sarbăde”, — așa l'am văzut pe d. Eftimiu acum v'ro 7 ani.

Sfidând acest Babilon sau Paris al Orientului — care este Bucureș-tiul nostru (să mă seuze gramaticii că nu-l înfrăuinez la plural „Bucureștii”, „Bucureștiul” e ceva mai familiar și mai puțin pretențios). Ca Lucien de Rubempré și-și jurat, într-o noapte cu lună, pe o bancă a Ciș-migiului că va cuceri această Me-tropolă fascinatoare a luxului, a plă-cerilor și a necunoscutului. Și d. Eftimiu a izbândit pentru o clipă.

După ce scrisese versuri ușoare, săltărețe, aproape banale — dar curgătoare și pasabile (să mă erte cititorii că sunt nevoite să înfrăuinez atâtea neologisme în acest studiu, pentru a fi mai bine înțeles) prin toate gazetele și revistele a trecut la lucrări mai serioase.

S'a pus pe lucru și a scris „Inși-

că-te Mărgărite". Un director de teatru favorabil i-a jucat piesa în grabă și povestea dramatică a prins, a avut succes. Versuri sprintene, enogații lesnicioase, compoziție clară: duioșie banală, lacrimi; Shakespeare și Offenbach, Racine și Delille, Eminescu și Sion, toți au fost puși la contribuție, într-o desordine revoltătoare pentru cei cari știu ce-i arta și versul plăcut și măgulitoare pentru acei „infinitus stultorum numerus”.

De la această dată, toba reclamei și spociala gloriei au fost simbolele lucrărilor sale. A făcut politicianism literar. Nu s'a interesat nici de conștiința sa artistică, nici de visul tinereții sale. — și, ca un demagog — a căutat aplauzele aceluia pentru care arta este un mister baetic și o distrație și-a neglijat concepțiile de cele mai multe ori interesante și cu trambita faimei într-o mână, înmănușat și cu baston în cealaltă, solisit și pomădat, ca un dandy de ultima modă a crezut că-i expresia cea mai desăvârșită a artei românești: a scris „Ringala”, care este o argare și a publicat cel din urmă volum de poezii care i-a adus un dezastru.

Dacă autorul lui „Înșiră-te Mărgărite” ne părea interesant ca începător în teatru; creatorul „Căsuțului Negru”, pretențios, cabalist, ignorant în materie de estetică și de expresie, diluat în compoziție, confuz și abacadarbrant ca formă — într-un cuvânt mediocru, în sensul cel mai larg al cuvântului. — ne-a dezamăgit adânc; iar ultimele lucrări ne-au silit să ne pierdem răbdarea și să nu mai avem puțină binevoitorie de a-l citi.

D. Eftimiu a pornit ca fiul lui Dada, îndrăzneț, cu gânduri frumoase, dar prezant și inconștient de valoarea propriei sale științe și a propriei sale arte s'a avîntat în domeniile eterice — unde n'ajungi decât târziu după popasuri lungi și târziu de muncă și după ani nesfârșiți de străduință. Când s'a crezut aproape de empireu, aripele de ceară s'au topit în fața luminii dumnezeiești și puternice a soarelui, iar corpul neînsușit și-a lărmăit gândurile impertinente în contact cu realitatea.

Dacă o societate sau o clasă socială, fără tradiție, plină de snobi și de semidoști l'a ridicat; pasivitatea, neglijența și lipsa de continuitate a aceleiași societăți l'a doborât prin ignorarea ei pe d. Victor Eftimiu.

Valoarea propriei tale opere se oglindește, întâi, în tine și apoi în cei câțiva servitori deziinteresați și pricepuți ai gândului și ai frumosului. Publicul nu-și aplaudă decât prostiile și slăbiciunile. Shakespeare a plăcut contemporanilor săi prin zărnirea cordelei melodramatice, care constituie o adevărată scădere a operei lui; Jean Jacques Rousseau a cucerit o întreagă epocă prin stilul declamatoriu la modă, prin îndrăznețiile paradourile și prin enormitatea teoriilor sale sociale; Eminescu, la noi, prin pesimizmul și prin viața sa romantică și nenorocită care a copleșit sentimentalitatea atâtor generații — n'a fost ennobilit în opera lui decât după ce a înnebunit servind ca obiect de enervitate...

Revenind la d. Eftimiu conchidem, că a plăcut prin faptul că versul său nu e plastic, nici impregnat de rădăre, nici impecabil — aceste lucruri ating desăvârșirea la adevărații poeți — a plăcut prin partea cinematografică introdusă în opera

sa, prin versificația ușoară, grăbită, fără valoare dramatică, dar răsunătoare și captivantă pentru urechile naive și simple.

A plăcut un timp și acum nu mai place pentru că a servit ca o curiozitate tulburătoare pentru un anumit public — ca un scriitor în jurul căruia s'a făcut reclama cea mai deșantată și cea mai americană.

Ca să fim drești, prin unele fragmente ale operei sale va fi citat pentru cei ce vin cu un reprezentant tipic de „poetac minore” din epoca noastră.

Singur și înstrăinat

*Albă e regina nopții
Din tinuturile-albastre
Și blând tremură privirea-i
În fereastra casei noastre.*

*Cade-o stea rătăcitoare
Istorindu-se departe,
Plângător adie vântul
Printre geamurile sparte.*

*Și cum stau pierdut în gânduri
Picură din ochi mi grele
Lacrimile desnădejdei
Și înstrăinării mele!*

*Și mă doare 'n suflet plânsul
Ineros și 'nveninat
Când mă rîd atât de singur
Și atât de sbuciumat.*

*Par'eaud un freumăt tainic
Cum îmi tremură 'n urechi,
Îngânat de nostalgia
Dulcea-a vremurilor vechi.*

*Fuge mintea-mi rătăcitor
Înapoi cu mii de veacuri
Când părea mai dulce vraja
De prin codri, de pe lacuri.*

*Purtător de taine triste
Vântul ciocăne la poartă,
Câtă jale pune 'n pieptu 'mi
Tresărimea mea deșartă!*

*În zadar e așteptarea
Și credința, e 'n zadar.
De-acum nu mai străluci-va
Proslăvitul meu altar.*

*Sufă vântul pustirii
Printre geamurile sparte,
Ea, nădejdea fericii,
E departe, prea departe.*

Mefisto

GENERALUL GALLIENI
unul din șefii armatei franceze.

SĂPTĂMÂNA TEATRALĂ

POLICHE

Poliche e una din cele mai interesante opere ale literaturii dramatice franceze moderne. E un poem al durerii adevărate și ascușe, al resemnării sfîșietoare și neputincioase. E povestea, veșnic aceeași și totuș veșnic alta, a suferinței celor învingiți în viață, a celor asupriți și persecutați de viață. E iubirea cea mare, aceea care e atât de mare în cât atinge eroismul suprem al iubirii: resemnarea necondiționată.

Nu sunt în Poliche nici stori, nici efecte tehnice, nici rafinării teatrale, lucruri pe care Bataille, în interesul succesului imediat și cam în detrimentul artei, le întrebunțează cu multă dibăcie în lucrările sale mai noi. Aici nu e de cât viață, viața întreagă, plină, sbuciumată, cu toate capriciile ei, cu toate ciudățiile ei, cu toată proza ei care totuș e atât de poetică. Aici re războiesc oameni adevărați cu viața adevărată.

Poliche și Rosina! Sărmanii! Amănoii sunt nenorociți. Fiecare în felul său. Amândoi se întălesc în viață, se opresc o clipă, nu se înțeleg oricât li s'ar părea că s'au înțeles, și apoi pleacă înainte, fiecare în altă parte, fiecare cu durerea în suflet de a nu fi fost înțeles. Dar mai cu seamă bietul Poliche... Rosina e femeie, e încă destul de tinără, e frumoasă. Ea nu pierde din oprirea ei de o clipă, lângă Poliche, de cât un suflet bun, inhibitor, pentru care ea a avut doar o milă profundă, dar care a iubit-o cu toată iubirea ce se poate cuprinde într-o inimă nobilă. Ea, chiar părăsindu-l, câștigă. Câștigă pe cel-

lalt, pe cel ce i-a tulburat simțurile, pe cel ce i-a răscolit viața de patimă, spre care o mână sensualitatea ei vremelnică. S'a infipt și în sufletul ei un dram de durere, dar încă n'e stăpânește, încă n'a cutropit-o.

Poliche însă e sfărîmat de tot. Pentru el Rosina e viața. Pe dânsul, după ce pleacă ea, nu-l mai așteaptă de cât durerea cea mare, cea fără de balsam, durerea supremă. Sărmanul, sărmanul Poliche! El nu e făcut să iubească. El e făcut doar să sufere mereu și în taină. Fiindcă lui nici să sufere nu i-e îngăduit. El pentru toată lumea, pentru Rosina chiar, e un caraghios care știe și trebuie să facă orice prostii ca să învelească pe cei dimprejurul lui. El n'are voie să plângă și nici să iubească. Poliche amant! E ridicol. Și Rosina nu vrea să audă de un Poliche-amant; nu poate. I-e rusine. Un capriciu al Rosinei îi hărăzește totuș câteva clipe de fericire nefericitului Poliche dar și pe acestea trebuie să le plătească scump, cu atât mai scump cu cât soarta nu i le încuviințase... Și pe urmă despărțirea... Și pe urmă durerea...

Pe acești doi oameni trebuia să-i pună în evidență interpretarea.

Văzând pe d-na Voiculescu în Rosina, ne gândeam la Noza. Fiindcă în Rosina a dovedit d-na Voiculescu, mai mult ca în tot ce a jucat până acuma, că știe să ne comunice tainele cele mai omenești, cel mai adânci ale sufletului. Creația d-sale în Rosina nu e excelentă pentru că ar fi teatrală; e desăvârșită pentru că e intimă, pentru că e sufletească. Artistul aici nu mai caută efecte exterioare, ci adâncește sufletul, sensibilizează mișcările și unanțele sufletului... Mai mare elogiu nu putem face unui artist.

Și tot astfel și d. Manolescu. Am spus odinioară că artistul acesta va stăpâni teatrul românesc. Poliche e iar o creație care te ispitește să faci profecții. Și cecece e mai extraordinar este că natura îl ajută atât de puțin, că tot ce dă trebuie să dea numai din sufletul său plin. Alți artiști au avutagii fizice care îi ajută. D. Manolescu n'are de cât un suflet plin de calități.

Poliche... Ei bine, Poliche al d-lui Manolescu nu e poate tocmai Poliche al lui Bataille. Adică nu e în părțile comice. Fiindcă d. Manolescu n'are comicul burlesc ce-i trebuie lui Poliche mai cu seamă în actul întâi. În părțile dramatice însă Poliche al d-lui Manolescu e mai bun de cât Poliche al lui Bataille...

I. Rebreanu

FARMEC

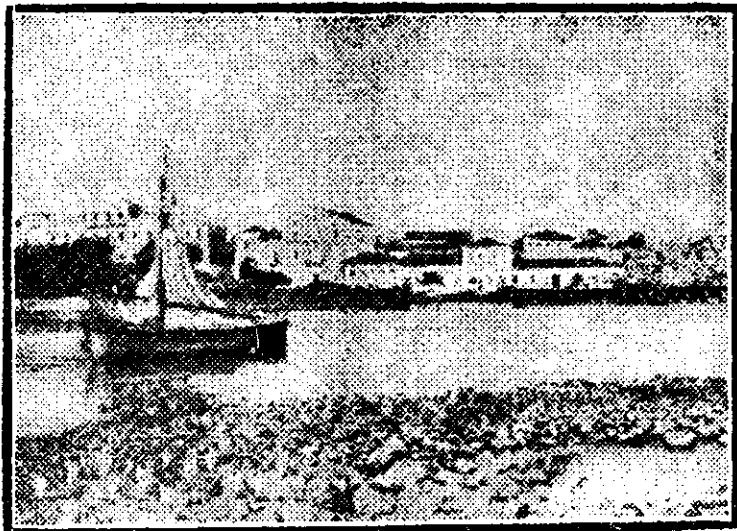
O, dac' ai ști cât balsam torni
Și ce torent de mângâdere
Când, plină de iubire, vii
Să stai la patu-mi de durere,

Și cât de repede îmi trec
Cliptele chinuitoare
Când, temătoare, tu mă 'ntrebi:
„Iubite, spune-mi, te mai doare?”

Cum stai la capu-mi îngrijată,
Și-mi mângâi pletele cu mână,
De dragul tău, ași vrea, tubito,
Să fu bolnav în totdeauna!...

Focșani.

Tache Ladua

DURAZO. — Vedere generală

LONDRA. — Parlamentul englez.

POVESTIRI MISTERIOASE

Floarea din insula Ranvalona

de BADO WILDBERG

(Urmare și sfârșit)

Între timp, îmi dăduri seamă, că înfricoșătorii ochi nu stăteau împechiciași, la olaltă, cum ar fi trebuit să fie cazul la animale. Se vedeau lei câte una, dincolo trei, sau patru dintre luminile acestea ciudate și la timp potrivit, trebuia să-mi reamintesc cuvintele Riwei-Riwa: „Mă vei găsi la floarea care are ochi“.

Întru câțva liniștit, totuși, după cum vă puteți închipui, oșos și peste măsură, m'am lăsat greoi pe trunchiul găunos al unui copac. Trebuie să fi adormit de oboseală. Era noaptea: simții o respirație caldă, și un cap negru cu părul cre se lăsa pe pieptul meu: Riwa-Riwa.

M'ai salvat de dinții leilor, micuța mea. Cum să-ți răspund?

„Să nu mă părăsești nici odată și când te vei întoarce acasă să mă îți așa cum (în albi pe femeile lor. Jură-mi asta pe spiritul floarei cu ochi“.

Și sub privirile groazuice ale luminilor, cari sticleau de jur împrejur, spre noi din noaptea pădurei, — zărise flori fosforescente ale unei orbidee necunoscută — am jurat salvatoarei mele, să-i împlinesc dorința.

Marinarul întrerupsese povestirea și trase o adâncă înghițitură din vinul roș spaniol. Până aci, urmărisem relatările sale cu toată încordarea atenției. Acum însă, în timpul scurtei sale întrecușeri, simții un fel de durere de cap acută și o oboseală tot mai moleșitoare începu să-mi stăpânească corpul. În curând, nu mai putui să percep și să rețin, în tot jarul culorilor lor, imaginile pe cari dansul le rula mereu, fără să obosească. Icoanele începură să se amestece, revărsându-se unele în altele, și, nu rețin decât reprezentări neprecise. „Trăirăm, parte cu fructe din pădure, parte cu proviziile pe cari Riwa-Riwa se ducea să le fure din satul ei. În timpul când lipsea, obișnuiam să cercetăm împrejurimile luminiiului nostru. Astfel ajunsei, într-o zi pe coasta vestică a insulei. Aerul fiind neobișnuit de limpede, iar marca extra-ordinar de liniștită, recunoscu la extremitatea orizontului o dungă întinsă, care se lungea, întunecoasă, în direcție nord-nord-vestică. Era, fără îndoială, coasta vestică nordică al Madagascarului. Ar fi eu puțință de trecut dincolo cu o barcă? Și dacă reușește, poți fi în siguranță? Enorma insulă, ea însăși aproape un continent aparte, ascundea locuiri în părțile ei superioare, și nuturi salbatice, necercetate.

Fusei totuși mulțumit când descoperii într-o bună zi o barcă veche ascunsă sub crengile unui copac. Probabil că fusese uitată de locuitorii aceluși popas distrus. Era o luntre cam putredă, de soiul aceluia pe cari le întrebunțează ranvolonezii pentru pescărie. Totuși, dinșii nu părăsese nici odată țărutul insulei lor. În luntrea găsită se mai afla, încă, și o curea bună de întrebunțat. Ispita de a fugi singur, și de a lăsa pe salvatoarea mea cafenie în pădurea seculară, se deșteptă arzătoare în mine. Deodată asta însă, Eul meu moral rămase încă învingător.

Am cerut Riwei, — Riwa să fugă cu mine din insula-patrie. Fără cea mai mică codire, îmi răspunse da.

În bucuria ei copilărească, ea bătea din palme de-acum mă lei eu tine în țara ta. Cum vor mai oăsea ochii compatrioții tăi când vei aduce cu tine o soție cafenie.

Ne-am servit de liniștea mării și aerului, pentru a porni imediat la aplicarea planului nostru. Luntrea avea cârmă și Riwa—Riwa se pricepea s-o conducă. Ea lopotam din toate puterile. Astfel ajunserăm în aproape opt ore, la o poziție păduroasă a țărutului este al Madagascarului.

După fel de fel de peripeții ajunserăm la o localitate unde se afla instalat un funcționar administrativ francez. Eu mă dăduri drept un normand și îl minșii cu povestea naufragiei unui vas „Fleur du Nord“. Tot odată povestii aventura mea din Ranvalona cu totul, astfel, cum se petrecuse și mă bucuram în taină, de mutrele, pe cari le-ar face cafenii îmblânzitori de lei, amicii noștri, când vedeau o canonică franceză.

Funcționarul guvernului, nu provensal, era foarte prietenos și îmi dădu bani pentru continuarea călătoriei, dar... sub o condițiune. El mă trase de o parte și apuse: Această mică vrăjitoare insulară îmi place mult. Voiți să-mi lăsați mie găndul ăsta cafeniu?

„Îi răspunsei revoltat, că nu pot să dărnesc, doară, pe salvatoarea vieții mele, ca pe o sclavă.

O! vă rog! Ea se va simți bine aci. Să cere să fiți gentil, dragul meu. Și eu sunt gentil, față de d-voastră. N'aveți acte — așa putea să vă fac greutăți...

Domnule, numește-mă Iuda, scut-pă-mă în obraz.

Am trădat pe aceia care mă sal-

vase din ghiarele leilor. Nu e vorba am fost destul de pedepsit pentru aceasta.

Trecură ani. În orașul meu natal făcui cunoștința fiicei unui negustor bogat, Lora Ianson, o minunată fată blondă. Cu banii de zestre, gândii să-mi creeze o navă proprie și eram pe drum bun de a ajunge un navigator renumit.

Lora era o mare amatoare de flori rare. Trebuia să utilizez toate cunoștințele mele, din streinătate, pentru a-i procura semințe noi și excepționale.

Eram căsătorit de aproape un an; „Lora Ianson“ — natural că astfel se numea vaporul meu — trebuia să își facă cursa de încercare la marea de Nord.

Frumosul vas nu urma să întreprindă călătorii mondiale, ci să circule, ca un modest vas comercial, între porturi apropiate. Ași fi luat ca mine, cu plăcere și pe nașa vasului, dar Lora nu putea suporta călătoriile pe mare.

În ziua plecării primii, iarăși o mult călătorită scrisoare cu diferite mărci și stampile ale unor țări și orașe depărtate. Din plic se exala o aromă exotică, ciudată. Simții un fel de reamintire; nu știam bine față de ce anume, căci am trăit cele mai diferite aventuri în cele mai diferite zone, — dar reamintirea asta nelămurită se lega de ceva de seamă, evoca, în mod vag, una dintre răscrucile vieții mele, — părea scrisă de o mână necunoscută mie, un scris cu trăsături copilărești.

În plic se afla o hârtie murdară și galbenă, iar în aceasta un număr de semințe rotunde, curioase. Pe foaia de hârtie erau măzgălite mai multe semne necetibile.

Rugai pe Lora să păstreze, închis, atât plicul, cât și conținutul lui, și să aștept până la reîntoarcerea mea.

Oind mă reîntorsei, după cîteva zile, găsi pe Lora în spasme groase, aproape, luptându-se cu moartea.

Un miros blând și strein, același pe care îl răspândise plicul cu mai puțină intensitate, umplea, amețitor, aerul odăiei de dormit. În semi-întuneric, — era dimineață cînd sosisem, iar lumina pătrundea înăbușită prin perdelele verzi — în semi-întunericul odăiei, mă fixau ochii groaznici pe cari îi recunoscuși îndată. Erau florile acelei orbidei luminoase din pădurile seculare ale insulei Ranvalona.

Lora s'a vindecat, dar a rămas de atunci, bolnăvicioasă. Dacă așa fi sosit cu o zi mai târziu, n'ăși mai fi găsit-o în viață. Cum s'a făcut că planta a ajuns până la înflorire, într'un timp atât de scurt?

N'ăși auzit încă, nici odată, despre vrăjitorii indieni, cari fac, ca un pom să crească din sămînța lui, numai în

cinci minute? Lora fusese neascultătoare, așa cum sunt mai în totdeauna femeile. Ea semănase semințele într'un vas de flori, iar pe acesta îl încălăzise neastîmpărată cu mînuțele ei albe, — mai mult nu știe să mai spună“.

Ultimele cuvinte ale povestirii nu le mai auzii decât ca într'un vis. În sfârșit, mă deșteaptă o voce răgușită. — era vocea aceluși chelner al stației, care scosese crisanteme din cameră, în urma poruncii marinarului.

„Trenul spre Berlin pleacă în cinci minute, mă rog...“

„Bine, bine. Dară, unde e domnul, care a stat aci la masă cu mine?“

„Navigatorul? El a pleat de mai bine de nu ceas. nu știu, însă, cu care tren, căci au plecat trei, unul după altul“.

Priveam oșos și spre amestecul de lumini al halei stației, căci se întunecase, între timp.

Chelnerul aprinsese lampa de gaz atîrnată peste masă.

„Așteaptă, — e oare în adevăr atât de târziu?“ Pipăii după ceasornic. Lipsca. Căutai pormonul. Lipsca de asomeni. Întinsei mîna după portofoliu. Dispăruse. Pretinsul navigator își luase un strălucit onorariu pentru povestea-aventură. Capul meu, însă, suferi încă mult timp de efectul acelor arome din sucul buricului Gîrighori.

În românește de Emil Maur

D. ASQUITH
prim-ministru al Angliei

FLUTURI ALBI DE NEA

Fluturi albi de nea
Înghiți-v'ar marea,
Mi-ați închis cărarea
În spre draga mea.

Mi-ați închis'o rară,
Fluturi albi de nea,
Și nu-mi pot vedea
Draga și-astă seară.

Fluturași vioi,
V'ăși ruga să-mi spuneți,
Pentru ce vă puneți
Piedică 'ntre noi?

Drumul de din vale
Mi l-ați troenit,
Și m'ați canonicit
Două nopți în jale.

Fluturi albi de nea
Înghiți-v'ar marea,
Mi-ați închis cărarea
În spre draga mea!

N. G. Samarineanu

Omul superior după Nietzsche și Carlyle

D. Mihail Negru, un tânăr scriitor cunoscut publicului mai intelectual, printr-o poemă dramatică publicată în „Convorbiri Literare“, a tipărit zilele trecute un studiu, care, mai ales, în împrejurările de față, va fi citit cu mult interes. Studiul acesta este intitulat „Omul superior văzut de doi singuratici, Friedrich Nietzsche și Thomas Carlyle“.

Authorul a citit scrisorile acestor doi eugetători ce și-au făcut pe vremea lor o adevărată celebritate, a consultat toate scrierile critice mai de seamă, cu privire la opera lor, a meditat de sigur mult asupra ideilor avirite cu atâta profasiune de acești doi gânditori și mînea această intelectuală a d-sale a dat naștere volumului de mai sus.

Chiar dacă firea ta se revoltă în contra teoriilor paradoxale ale lui Nietzsche și Carlyle, e peste putință să nu-i citești, să nu-i lași să vorbească, să-și spună toate patimile care le-au agitat sufletele, toate ideile ce țineau din creierul lor ca tot atâtea focuri de artificii.

Să-i citești mai ales când ești tânăr, când iluziile lor sunt și ale tale, când supraomul lui Nietzsche nu-ți pare încă un client al clinicilor de boală nervoasă, un domn care suferă de boala grandomaniei, sau de obsesiunea vieții viitoare, de misticism religios, ca eroul lui Carlyle.

D. Negru a redat ambele figuri intelectuale aproape așa cum au fost, poate puțin, cam indulgent însă, scuzînd uneori purtarea lor fantastică sau cel puțin cure pare fantastică celor care nu candidează la titlul plin de vanitate de „supra-om“.

Adevărații supraomeni sînt cei cari muncesc meron, pe făcute, pe când alții vorbesc sau dărmă. Nietzsche a darămat în toată viața lui, Carlyle e o figură puțin mai simpatică, dar dacă ai cunoaște firmania pe care acest erou a exercitat-o timp de vreo 20 de ani asupra bietei lui soții, dacă ai cunoaște o parte din egoismul enorm al acestui erou, ai găsi că d. Negru a văzut și pe Nietzsche și pe Carlyle numai printre prisma poetică, care înălță pe supraom și pe erou și care le amănă opera lor, pur negativă.

Un om mare, nu om care se ridică deasupra tuturor, un aristocrat al gândirii, e locuitor acela care aduce mai mult folos omenirii.

Dacă lăsam la o parte plăcerea intelectuală ce ne-o poate procura câteva clipe „Așa vorbește Zarathustra“, sau „Eroii“, altceva nu ne rămîne. Și Nietzsche și Carlyle au fost doi mari poeți, plini de imaginație, care neavînd geniul versificării ca un Hugo, sau Rostand, au luat imaginațiunea și beția de envia dreaptă ideii filosofice.

Cartea pe care a scris-o d. Negru e admirabilă venită, mai ales în aceste timpuri de groază, când toți cei mici se improvizează supraomeni. Războiul actual e falimentul pentru totdoana al tipurilor monstruoase pe care le-au creiat acei care și-au cristalizat în forme artistice deranjările sistemului lor nervos.

D. Negru se întreabă în prefața d-sale dacă consecințele acestui războiu vor fi în avantajul democrației, sau al aristocrației nietzscheene.

D-sa crede că nu se poate răspunde, dar după modul cum cețetează cu supraomenii lui Nietzsche, am fi

indreptățiți să-i ghicim sentimentele. Toți cei care iubesc însă progresul, cei pentru care ideea de progres general nu e o vorbă goală, vor răspunde că masa actuală va fi urmată de un nou avînt democrație în toate țările, iar supraomenii vor fi așezați cu grijă prin muzee.

Studiul d-lui Negru are darul de a da naștere la discuții interesante și în acest caz, nu mai e nevoie să spunem, că însuși acest studiu e interesant. Stilul d-lui Negru are o eleganță ce nu pare voită însă, o concordanță aristocratică ce poate să plăcă și celor care nu sînt aristocrați ai eugetăriei, și simți bine, că d-sa mîne va mulțumi numai cu satisfacția de a fi scris un singur studiu de seamă, ei vă continuăm să vă scriem.

Victor Anestin

Expoziții de pictură

Femeile pictore la Atenen

În sala Găzdurescu dela Atenen, artistele pictore au organizat o frumoasă expoziție de pictură.

O primă impresie este delicateta rânduirii tablourilor și apoi evidența picturii feminine, caracterizată prin mlădiere liniștită a liniei și armonizare suavă de culori.

După ce ai privit toate tablourile și ai cunoscut modul de a trata al fiecărei expozante, rămîi cercetător asupra două nume de pictore, pe care nu le-ai găsit pe nici o pânză și deci lipsind din catalogul expoziției. Lipsese Adela Jean și d-na Iordănescu.

Motivul lipsei acestor artiste ale penelului nu ne putem închipui că ar fi o dezerțune, cănd din venitul expoziției o parte revine Crucii-Roșii.

D-na Maria Cîrlea Stenker expune multe lucrări, cu linia desenului din ce în ce mai fină și culoarea mai vibrantă. Portretele expuse de d-na Stenker desvăluie marea însușire de subtilă interpretă subtiltească a motivelor pictate. Atîta finețe rezultată din armonia liniei, care să dea expresie viguroasă, nu întâlnim în multe picturi.

D-na S. Roguska, preocupată de noile curente pictorale din apus, a izbutit să-și asimileze procedeele desenului simplu și culoarea estompată într-un complex de tonuri liniștite. Tablourile d-nei Roguska au multă atmosferă, deci vibrația comunicativă a subiectelor.

D-na Cuțescu-Storck își vadește de la o expoziție al alta, temperamentul viguros de a interpreta cât mai liber domeniul larg al artei picturale. Aer mult și perspectivă întinsă, tonuri calde și armonii originale de culori fac ca picturile d-nei Storck să fie și secrete, dar mai ales sugestive.

D-ra Nina Arbore a ajuns, utilizînd din punct de vedere tehnic culoarea simplă, să stăpînească definitiv nuanțarea expresivă a tonurilor și armonizarea intensivă a culorilor.

Desen viguros, poate prea viguros și culoare simplă - dar tablourilor d-rei Arbore, unitatea, care s'adresează direct emoției artistice.

Sunt frumoase lucrările de artă decorativă ale d-nei Steriade, prea vibrante picturile d-rei Rodica Maniu, care ne face impresia că tîlmăcește din ce în ce mai sugestiv, cu cât utilizează mijloace mai libere din punct de vedere tehnic.

Frumoase și cinstit muncite sunt lucrările d-nei Olga Greceanu, precum sunt de liniștite ea emoție comunicativă ale d-rei Delavrancea.

Au mai expus d-rele Popcea, Constanta Mihăescu, Alexandrina Biju, Maria Brateș, toate vădînd preocupări de muncă întinsă și un drag nețărîmîr de frumosul realizat pe pânză.

Bart.

Pentru orice reclamațiune sau schimbări de adrese d-ai abonată sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primise ziarul „Universul Literar“, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

MARTHA

— SCHIȚA ROMANA —

de Barbu Veroneanu

Impinși de sălbatca dorință de a se desfăta la priveliștea sîngelui vărsat din trupurile sfășiate ale nevinovaților creștini osândiți, cetățenii Romani se îndreptau în masse, spre marele amfiteatru, rîzînd și glumînd, pe socoteala cutărui și cutărui nobil, sau bătîndu-și joc de „Aliene“ — cum porecliau ei pe creștini, — iar vocea lor răsuna tare și aspru, — fără cea mai mică nuanță de dușoșie, pentru acei creștini nevinovați; care pentru a-i desfăta pe dînșii, în curînd vor fi aruncați în mijlocul tigrilor și leilor, care adesea sînt mai blânzi și mai generoși decît multe dintre ființele cuvîntătoare...

După puțin timp, amfiteatrul în plin, era o mare de capete torturate de așteptare; se agitau, vociferau și cern să fie aduși creștinii...

Deodată se deschise o poartă de la închisorile subterane ale amfiteatrului, pe care fură îmbrănciți în arenă — de către niște mîini brutale, — cinci bătrîni, doi copii și o frumoasă fecioară cu numele de Martha, toți creștini, care trebuiau să servească în curînd, — ca hrană — pentru fiarele sălbatice!...

În urmă, poarta se închise cu sgomot, izolînd pe nevinovații creștini în acel loc fioros numit arenă, în care și-au lăsat viețile, atîtea zeci de mii de ființe, umane nevinovate!

Și după cîteva momente de friică chinătoare pentru sarmaunii creștini, deodată se deschise o altă poartă și pe ea se repezi în arenă cu un salt sălbatic, un tigris groaznic la înfățișare, urmat de o tigroaică bătrîună și mai înfricoșătoare!...

La vederea acestor bestii, credincioșii osândiți se aruncară cu fețele la pămînt în mijlocul arenei, și... cași mîntuitorul cel blînd și intru toate iertător, își făcură cea din urmă rugăciune încredințându-și sufletul în mîinile lui Dumnezeu și rugîndu-se pentru călăii lor:

„Doamne, iartă-le lor ceea ce fac, că nu știu ce fac!“.

O stradă din Durazzo

Decătu, tânăra fecioară creștină cu numele de Martha, frumoasă ca un inger și naivă ca un copil. Inebunită de spaimă la vederea tigrilor săngeroși, ești din mijlocul osândiților și o luă la fugă, tot în neștie, prin arenă...

Marius, fiul proconsulului, urcă a că privirea încercată, cea lăptosă și gogoașă, care pleră înspăimântată prin arena, căutând cu ochii vreo scăpare... Și decătu, privind mai îndelung pe frumoasa osândită, Marius simți că îngălbeneste și că fiori reci îi trec prin spate...

„Pe Baehus, zăci el, de ce n-ai să faci fecioru nu e băi ba, de ce n-ai creștin căreia mai acun trei zile când mă întorcun de la temple, i-am declarat că o iulesc, dar tu m-ai respins fiindcă era creștină. Pe Pluto, nr. trăni săi dan o devadă de iubire măc, nena când se allă în primejdie... Poate că... și că...” Dar nu isprăvi, și întorcându-se către tatăl său, proconsulul, îl întrebă cu respectul obișnuit:

„Pot îndrăzni să întreb: Cu ce s-a făcut vinovată acea fecioară frumoasă, care alenă prin arenă, plină de spaimă și amenințată în tot momentul de acei tigri fioroși? Ce a făptuit ea să merite o astfel de pedepsă?”

— „E deșinș să auzi că e creștină, restul... nu importă!...” răspuse scurt proconsulul, aruncind o privire bănuitoare asupra fiului său...

„Sau poate te interesează oaste hie-ne scârboase, creștinii?” adună el.

— „Nu!...” răspuse Marius, rece. „Eram curios!”

— „Cătu să te iert de astădată”, zise iar proconsulul. „Dar... pe viitor îți interzic de a mai fi curios”. Și ea și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, ei se iubiră liniștiți și începură să privească din nou, la cele ce se petreceau în arenă.

În timpul acesta, — relativ scurt, — cât fusesse convorbirea dintre proconsul și fiul său, cei doi tigri slăsiseră mai bine de jumătate, din grupul de osândiți, spre marea disperare a Marthei și a celor doi copii rămași încă în viață și care scuteau țipete sfâșietoare...

Decătu, tigrionica își părăsi vâchimele săngerându și se luă încet pe urmă Marthei, făcându-și parcă o plăcere din a-și chinu victima, urmărind-o încet, de la distanță, sigură de prada sa, știind că nu poate să-i scape...

Dar în cele din urmă, ajătată de mirosul căld al sângelui proaspăt pe care-l răspândea crudul său semen, slăbind și pe cei doi copii care mai rămăseseră neatinși, tigrionica se hotărî să-și înhațe banda. Din câteva salturi, nu fu decătu la cinci pași de sârmana victimă urmărită, care mai avea încă putere să alerge...

Mulțimea spectatorilor urmarea cu înfrigurare această scenă, numărând clipele care mai aveau să treacă, până ce Martha va fi sfârșită...

În adevăr, Martha slăbise de tot, din cauza neîntreruptei alergări, în care abia se ppu să respire, și ea era din urmă, în urma toamnei lina loia în care proconsulul cu fiul său, de tigrionica se lăsă cu oțeva pași mai în urmă de Martha, se plecă la pământ și căl ai zice trei, trebuia să sară și să-și doboare prada. Dar în acel moment se întâmplă ceva ce totul neobișnuit...

Marius, după ce Martha se apropiase atât de mult de loja în care se afla el, asigurându-se că osândita din

apropierea lui, era în adevăr creștină de care se înamorasă, nu stătu nici un moment la gânduri, ci își smulse spada din teacă și cu un curaj propriu Romanilor, vrednic de admirat, se aruncă în arenă, între ființa iubită și bestia săgereoasă, care în acel moment își făcu săritura. Marius para atacul, înfingând spada în umărul ferocului animal; dar această nu făcu decătu să înfărătească și mai mult, căci tigrionica nu eză, sotoasă de răzburare, ea se aruncă cu furor asupra proconsulului Marius și căl ai clipi, trupul lui fu prefăcut într-o infermă mersă de carne...

În cazul acesta se cură și asupra neicetei Marthei, care nebuna izbucni într-un hohot înfiorător de răsu...

Deși de senzație, mulțimea spectatoarea aplauda frenetic, în timp ce tigrionica își lungea rana.

Moartea lui Corneliu Scurtu

Colagul nostru de redacție Corneliu Scurtu a murit.

Scurtu a colaborat multă vreme la „Universul Literar”, scriind cu pasiune epopea napoleoniană.

A publicat mult la ziarul din Ardeal, de unde era originar și despre a cărui încorporare cu țara, râvnea cu ardore.

Scriitor conștiincios, cu înșugiri de a reda limpede pentru cititori material doboriciv istoric, bun coleg și prieten devotat, Scurtu lasă numai amintiri frumoase.

Viața artistică și literară

De subiectul Nemților, cu o prefață de d-rul Wüstman, schițe de Al. Cazaban.

Stilul viu al lui Cazaban, observații prinse cu mai justă realitate și strecurate printre o prismă de umor original, face ca acest volum să avarie, ce poate și căl poate de mult un scriitor, care talmăcește cu cinstit talent stări sufleteste pregnante în preocuparea lui, ca și a poporului, din care face parte.

Fără să demonstreze o altă na, concentrează, cu atăta subtilitate observațiile, și, provocă situațiile spre o deslegare de umor, încât schițele lui Cazaban sunt admirabile încerci de limpezirea unor stări sufleteste.

Cuvântul lui Cazaban e ancori un proiect fraza o surzi și situația eroilor e un povărnis de unde lungecă spre a fi priviti cu voioșie în căderea lor cu atât mai comică, cu cât nemții — eroii lui Cazaban — sunt mai pretențioși.

Primitive de B. Luca.

Avev impresia, că volumul acesta e scris de autor, râvnind să-și implinească o plăcere, izvortă din născut dintr-o mersă, fiind primitivă.

Primitivul se preapă un primitivism cu inspirație, cu execuție și decă o școală, sau cel puțin o vădită originalitate în limbul de originalitate rafinate din literatura noastră.

Cu motive însă luate din primitivitate și cu o străduință de a imita simplitatea în versuri, încercând să sugereze subtilitatea, autorul „Primitivelor” a izbutit să nu fie nici măcar original. Se simte lipsa de

sinceritate, — e prea flagrantă căutarea.

Aspecte din civilizația engleză (ediția II-a) de I. Botez.

Lucrarea aceasta cu lucrări absolute interesante, din punct de vedere informativ, are un merit deosebit prin căldura comunicativității în care o scrișă. Constatările autorului au ca fundament, dacă ne înținem sincer și cinstit al observațiilor adăucei, nu în orice caz, entuziasmi de a fi împărășite ca să servim la o primenire morală.

Educația engleză, sistemele de învățământ, leguirile, aspectele literaturii engleze sunt expuse limpede, metode și mai ales cu profunșă documentări spre a înăunți parca mai direct toate acestea, ca lucrări de civilizație, asupra noastră, avizi de progres.

„Versuri” de Vanda Mihail. Volumul de curioz apărut al poetei Vanda Mihail aduce o notă deosebită în literatura românească, atit prin delicateta cu care se redă sufletul femeii, cit și prin faptul că se introduce un element nou: copilul. Cîntecle de leagăna ale doamnei Vanda Mihail sunt într-adevăr de o gingășie fără seamă.

Stilul poetei, departe de a fi bombastic, e de un firesc, care nișcă tocmai prin simplitatea lui. D-na Vanda Mihail nu-și dă osfendă să caute efecte, dar le găsește totuși în mod natural în simțirea ei profundă, pe care știe să o redă așa fel, ca să suferim, sau să fim veseli alături de poetă. Căci vom găsi în volum și triste și veseli, — astfel după cum sunt și clipele vieții! Din aceste poezii respiră mult dor de viață, voce bună și scunătate; dar chiar dacă este cîte-o strofă, ce ne îndușozază, lacrima pe care o simțim umozindu-ne ochii, ne va face bine...

Scriitoarea a reușit să-și apropie o limbă românească aleasă, care dă o muzicalitate fermecătoare versului. Celind volumul d-nei Vanda Mihail ne convingem, că limba noastră rivalizază în eleganță cu cele mai frumoase limbi și sisteme recunoscători poetei, că ne-a preocupat cîte-va clipe de o nobilă reelegere sufleteste.

Altmă că d. N. Mihăescu-Nigrim a fost ales membru al societății scriitorilor din Londra, care poartă titlu de Incorporated Society of Authors, Playwrights and composers, pe baza scrierilor sale Londra, Witand Humour, Ce zice Englezul despre Români, Hamorul Englezesc, Portretul lui Doriot Gray; trad. după Oscar Wilde, Viața lui Oscar Wilde; trad. după R. H. Sherard, Care-i din anăndoul, piesă trad. după S. Th. Smith, Cum se serie o piesă bună, după Fr. Archer, Onoarea lui John Glyde, după Al. Sutra, cum și o mulțime de navel și poezii traduse din englezește și publicate în diferite reviste românești.

Și când te gândesci că într-o vreme, d. N. Mihăescu-Nigrim a fost respins din societatea scriitorilor români (O.D.I.)...

Pictorul G. Ionescu-Dornu expune lucrări interesante în salonul său din str. Franklin. Sunt peisajuri remarcabile ca: Iarna, case din Tur-tucalia. Toamna, cum și marine cu ceruri profunde. Caracteristic e coloritul sugestiv al acestor pictor care s-a consacrat cu toată sinceritatea artei sale.

Peste trei săptămîni vor fi terminate picturile catedralei episcopale din Buzău. Cu restaurarea picturii a episcopiei, Casa Bisericeii a însărcinat pe pictorul Paul Popescu-Moldă care s-a înapoiat de curioz dia Italia, și a expus lucrări interesante în salonul de iarnă al cercului idealist.

Drama socială în cinci acte, „a fost un om”, a colaboratorului nostru Leonin Ilioseu, și a d-lui dr. Anton Ionescu, a fost încercată spre ceter d-lor Duilia Zamfirescu, distinsul membru al Academiei Române, și Mihail Dragomirescu, profesor universitar.

Rapoartele respective vor fi celite, probabil, către slărsitul lunii, de către comitetul de lectură al Teatrului Național.

IAR UN PLAGIATOR

Hotii de literatură își urmează isprăvile. Astfel am primit la redacție o poemă intitulată Orfanii, tradusă din nu știu care limbă de d-l Aristică Demetrescu Boxier, precum zice dumnealui. Nu tradusă, spunem noi, ci pur vorbă vine și simplu luată din Revista contemporană, volumul pe 1873. Poemă tradusă, adică șterpelită, este a lui George Crețeanu. E o bucată care a făcut senzație la aparițiunea ei, care a tăsat impresii ce nu se pot uita. De aceea d-l Boxier nu a isbutit să păcălească redacția și pe cititori cu o inspirațiune străină de mintea d-lui.

Censor

SACUL CU GLUME

La cazarmă. — Trei zile de consemn, fiindcă ai salutat prea amical pe sergentul d-tale.

— Dar dacă mi-e prieten intim?...

— Nu face nimic. Chiar dacă i-ai fi tată, tot trebuie să-i dai respectul cuvenit.

O eugelară amară.

— În lumea asta se mînde în toate, până și în religione. Aveam o poezie cu cineva care se fălea că e catolic convins. Dar mîncea, în adevăr, îndată după scadența politicii, deveni protestant.

Într-un magaziu cu hărți de tapetat, intră un domn să cumpere tapete noi. Dar, la tot ce-i arată negustorul cumpărătorul se oprește nedumerit.

— E frumos tapetul, nu zice ba, dar nu știu ce o zice nevasta, că ei îi place să fie așa și pe curiozile...

Negustorul după ce-i arată tot ce are, fără nici un rezultat, adună:

— Încă, să-ți mai spu un lucru. Acuma pricep eu ce-ți trebuie d-tale, domnule, dar, din nenorocire, nu-l poți găsi în prăvălie la mîncă.

— Ce-mi trebuie?

— Un bun divorț.

CASA de SANATATE
— SPECIALA, PENTRU —
— DOALE DE FEMEII —
— SUB DIRECTIA —
DOCTORULUI I. KIRIAC
Chirurg primar; Șeful serv. de gynecologie al Spitalului Etorici
SECȚIE SEPARATĂ PENTRU BĂRBAȚI (hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale, stricturi uretrale, etc.)
Strada Sf. Ionică 8, în dosul Teatrului Național
— TELEFON 2 96 —

NOUA SERIE

a marilor și
valoroaselor

PREMII

ce oferă ziarul „UNIVERSUL” abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant tavol cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Vile și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat dela „Compania Americană”, mare depozit de mobile, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn fin

construit la marea fabrică de mobile de lemn Maria V. Ganea șoseaua Mihai-Bravu No. 37 și str. Șerbănească No. 10, Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un gramofon „Gigant”

cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontajlu. „Pavilionul de alamă”, de cea mai mare mărime, Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition”, inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de oră, după un remontajlu. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de licheruri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una vioară fină cu cutie forma vioarei căptușită cu catifea, inclusiv aronj cu capra de fildeş, garnitură de coarde englezești, camerton și surdină. Una chitară fină de palisandru; Un clarinet de abanos fin, cu 8 clape de nichel și brătară jos la corpul de rezonanță, inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne-au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa”, București, str. Colței n-rul 6, renumit în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce debitează.

Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard” din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuiți atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum; Una pușcă de vânătoare cu două țevi cu zăvor de închidere sistem „Greener”; Un revolver semi-automat „Rayo” cu mâner de sidif; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp, de 48 de ore, cumpărate de la Marele magazin de arme și biciclete B. D. Zissu, furnizorul Curții Regale, Calea Victoriei 44 București.

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapisate; Una mănușă de bambu; O oglindă venețiană de cristal; Una etajeră de bambu; Un cuer de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu; toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol 62, București.

Cinci chimire igienice, după măsură, calitatea I-a, (Briul lui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chiar boale vechi, de: stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, mărgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu n-rul 6, București.

1 Copleț de metal fin argintat pentru servit pesmeți; 1 Vas automat pentru unt, de metal fin argintat cu interiorul de cristal; 1 serviciu de dejun de alpaca argintat conținând 2 oboare. 1 vas pentru unt și 2 solnițe mici, toate pe un suport elegant; 1 fructieră de metal alb fin argintat; 1 baston cu mânerul de argint veritabil marcat de stat; 1 pungă de alpaca fin argintată; 1 Cutie căptușită cu mătase ros conținând: 1 incheietoare de ghete, 1 incheietoare de mânuși, 1 mașină de întins mânuși, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; 1 pendul mare de galon de ștergar închis cu bătaie frumoasă și întorcându-se odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 50 Etaj I.

5 ceasornice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscripție; 5 ceasornice de perete frumoase pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice nichel având și aparat Pres-Papier.

8 Lămpi de masă complete cu sita sticlă și abatjour dând lumina la fel cu gazul aerian, revenind mai estin ca orice fel de iluminat și chiar decit petrolul. Aceste lămpi ne-au fost furnizate de firma Cassalid, asociația dr. V. Rosculeț și Conții R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

50 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasajul Român.

Un lavabon de faianță englezesc, alb, pe un picior de fontă vâpșit și lăcuit alb, cu ventili de scurgeri cu lanț nichelat, Bateria de scurgere din alamă fin nichelat, furnizat de Teirich & C-nie, succesor Carol Weirlich, Telefon 6/71.

5 assortimente complete din produsele cosmetice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin, 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sachouri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuițează incasatori

Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană